

El narrador vuitcentista Anatole France. SP

Amor sota el terror de París

Narrativa

Els altars de la por

Anatole France

Traducció d'Anna-Maria Corredor
Edicions de 1984. Barcelona, 2006

Joan Agut

Anatole France (1844-1924) és considerat un autor satíric d'influència volteriana. Es va destacar com a defensor del cas Dreyfus, sobre el qual va escriure un cicle de novel·les on criticava la societat del seu temps. El 1921 va rebre el Nobel.

Els altars de la por és una obra breu, una *nouvelle* de cent pàgines que narra una història romàntica entre un poeta i periodista i una vídua jove aristocràtica. Els amors dels personatges centrals es

desenvolupen en el marc de la Revolució francesa. Si avui llegim amb interès la narració de France és precisament per la descripció que fa dels dies de la Revolució, amb la seva escalada ascendent de terror.

Anatole France, malgrat descriure amb realisme els excessos revolucionaris, no abandona una clara simpatia pels principis revolucionaris. Per exemple, un dels personatges, abans de ser guillotinat, manifesta: "Jo veig França portant la justícia al món. Visca la Revolució!". És clar que l'autor ho va escriure cent anys després dels fets que narra, quan la sang s'havia esborrat de les llambordes de París i n'havia restat una aurèola romàntica que començava a estendre's a tot el món.

La línia d'ombra

Narrativa

Contes d'un carrer estret

Amadeu Cuito

Quaderns Crema. Barcelona, 2006

Josep Maria Ripoll

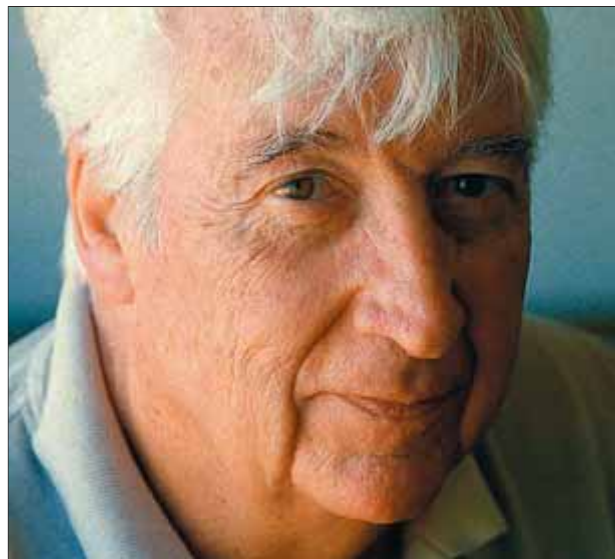
El cas d'Amadeu Cuito no és dels més freqüents: escriptor revelat ja de gran, va passar abans per altres disciplines –sobretot, l'economia i la política– però s'havia mantingut sempre inquiet en el terreny cultural, com ho demostra la fascinació per Proust, sobre qui ha acumulat una ingent bibliografia. Personatge polifacètic i refinat, el seu debut amb *El jardí sense temps* el 2004 va merèixer els elogis unànimes de la crítica. Ja en aquella obra s'hi detectaven alguns dels trets que reapareixen ara en aquests *Contes d'un carrer estret*: des de la indefinició formal, a mig camí de la descripció i la narració, fins a la sobrietat estilística.

Si en el llibre anterior el model, ni que fos de manera indirecta, era Proust, en aquest cas la referència a Pla és clara ja des del títol. No ens trobem, però, amb cap homenatge ni amb cap recreació més o menys mimètica, i sí amb un conjunt d'impressions, records, consideracions, sobre un carreró d'un poble de la costa, amb els seus habitants com a personatges i les seves vides, reals, imaginades o hipotètiques, conformant en

alguns casos petits nuclis narratius. De fet, però, ni tan sols es pot afirmar que cap d'aquests "contes" ho sigui pròpiament: només, si de cas, que la indefinició formal ja característica de l'autor en el llibre anterior pren aquí un caire més narratiu en els cinc primers textos, els més extensos, mentre que en els sis restants, d'una gran brevetat, adopta més aviat la condensació pròpia del poema en prosa. Cap d'ells no s'adscriu del tot a les convencions habituals: ho indiquen aspectes com ara l'ús del present d'indicatiu, la formulació freqüent d'hipòtesis no demostrades a l'entorn dels personatges i de les situacions, o el contrast entre la precisió de la llengua i el toc d'indefinió de les històries.

A partir d'aquí, s'estableix una línia de continuïtat amb l'obra anterior: l'obsessió pel

record plana pel llibre, encara que en aquest cas no es tracti dels records propis sinó dels aliens; aquests records que "no són mai exactes [...] ni tampoc no es presenten en cap ordre cronològic" (pàg. 12). Una vegada més, doncs, assistim a la tensió entre la precisió formal i l'intent de captar la imprecisió de la vida mateixa. Destaquem també el caire volgutament fragmentari dels textos, que formen però un tot unitari, d'acord amb l'afirmació que "de fil conductor no n'hi ha mai cap i que totes les vides són una successió de circumstàncies fortuïtes absolutament imprevisibles, que no formen mai línies contínues, sinó que les línies són sempre sinuoses i fragmentades" (pàg. 38). És d'aquestes línies d'ombra d'on neix una prosa enormement suggestiva que condueix cap a la llum.

El narrador Amadeu Cuito. CRISTINA CALDERER

Antoni M. Alcover. SP

Pidolaires de mots

Assaig

Dietari de l'excursió filològica 1906

Antoni M. Alcover

Edició a cura de Maria Pilar Perea

Proa. Barcelona, 2006

Teresa Pous

Antoni M. Alcover (Manacor 1862 - Palma 1932) va ser una personalitat cabdal de la filologia catalana. Les fitxes de les famoses "calaixeres alcoverianes" van permetre elaborar el valuós diccionari català-valencià-balear acabat l'any 1962. Tot i que la majoria de les enquestes van ser fetes per Alcover, les paraules es van obtenir també mitjançant una mobilització de més de mil sis-cents persones.

El 1906 Alcover va fer una llarga excursió filològica, acompanyat pel filòleg alemany Bernhard Schädel. Començà a Perpinyà, acabà a Cadaqués i durà un mes i mig: del 31 de juliol al 13 de setembre del 1906. El motiu de la recerca fou la investigació de les diversitats lingüístiques parlades en les zones pirinenques, prepirenques i en l'àmbit del català occidental. Aspectes com la unitat de la llengua catalana, les expressions dialectals i el valor de la cultura popular transmeses per Marià Aguiló i Tomàs Forteza, que havien arrelat en el jove Alcover, van ser el germen dels seus treballs filològics i de l'interès per deixar constància i conservar el lèxic del poble i la llengua viva.

El filòleg anotà les seves recerques en dietaris i quaderns de camp. Aquest dietari va precedir per una interessant introducció de Maria Pilar Perea i participa del gènere de llibres de viatges. Hi trobem descripcions escrites amb una prosa atractiva, anècdotes pintoresques narrades amb agilitat i caràcter. Aquests medicants de paraules van anar per camins de ferradura i per fondalades, van vorejar rius, van passar amb els animals a frec de barrancs, i van travessar boscos per conversar amb la gent i prendre notes de fonètica i de flexions verbals, per recollir paraules desconegudes en els àmbits acadèmics.

Ni a l'escola en català?

Assaig

Granollers: observatori sociolingüístic

Antoni Riera, Rosa Sagalés i Jordi Sedó

Ajuntament de Granollers, 2006

Jordi Solé i Camardons

Ja fa anys que els sociolingüistes i els professors alerten que a l'escola ha augmentat el coneixement del català però no pas l'ús, però potser mai s'havia donat a conèixer una enquesta sociolingüística tan completa i tan contundent pel que fa a la pessima situació que pateix l'ús del català a l'ensenyament secundari públic. Els tres autors clouen un estudi completíssim (tot i que com en altres enquestes hi trobem

a faltar que comptabilitzin els alumnes nouvinguts i les seves llengües d'origen) de cinc anys d'enquestes (1998-2003) als alumnes de 4t d'ESO de tots els centres públics i privats concertats de Granollers amb 33 conclusions globals demolidores sobre la mala salut del català (sobretot a l'escola pública). En direm algunes: entre els alumnes que tenen el català com a llengua familiar el bilingüisme està més assolit que entre els qui tenen el castellà com a llengua familiar; els uns i els altres practiquen la norma d'ús de convergència cap al castellà; hi ha un grau més alt de manteniment de la llengua inicial o familiar entre els qui només parlen el castellà a casa que no pas entre els qui només hi parlen el català; el professorat canvia més cap al castellà

en centres amb un percentatge més alt de castellanoparlants familiars, reforçant així la norma de convergència esmentada i dificultant la bilingüització de l'alumnat castellanoparlant; malgrat que la legislació ho permetria, entre el professorat no hi ha un augment en l'ús del català en els darrers anys; en un nombre important d'ocasions s'incompleix el marc regulador en matèria de política lingüística; a l'escola pública hi ha una tendència a la desvalorització de la llengua catalana, mentre que als centres privats concertats hi ha una revaloració del català; "es dibuixa una doble xarxa pel que fa als resultats obtinguts en coneixement, ús i actituds en llengua catalana": a l'escola concertada els resultats són més favorables al ca-

talà que a la pública. Només l'escola concertada afavoreix el manteniment de la llengua domèstica dels catalanoparlants i és moderadament catalanitzadora envers els castellanoparlants. L'oferta en català de ràdio i televisió és menystinguda per una majoria de joves i simplement ignorada per una quarta part dels enquestats, una inquietant tendència creixent.

Hem de culpabilitzar-ne els joves? Mai de la vida, només fan allò que han vist fer sempre als grans: anormalitat lingüística, ocultació lingüística, deslleialtat o submissió lingüística, baixa autoestima dels catalanoparlants o autoodi. Els professors en són els responsables? En part sí, però les autoritats educatives no s'han pres gaire seriosament la necessitat d'una educació so-

ciolingüística que no ha estat concebuda fins ara per cap govern autonòmic. Els programes d'immersió han estat fantàstics, altrament ara Catalunya seria un caos social, però no han volgut o no han sabut intervenir a la secundària. Qui agafarà el toro per les banyes en aquesta Catalunya tan "social" que ens diuixen? Crec que si la societat civil no es mobilitza amb força poca cosa ens vindrà des dels poders polítics. La radiografia està feta, Catalunya vessa d'observatoris sociolingüístics ¿ens posarem a treballar sense pors d'una vegada per fer del català la llengua comuna de la gent d'aquesta nació? O això o a continuar alimentant el monstre de la desigualtat, de la descohesió social, de la manca d'equitat, de la segregació encoberta...